

الدَّرْسُ الْخَامِسُ عَشْرُ

الإضافة

در درس قبل با ترکیباتی مانند :

گل گلدان
کتاب کتابخانه

گل سرخ
کتاب خوب

آشنا شدیم که فقط به هم اضافه شده‌اند، بدون این که به هم وابسته باشند به نام :

مضاف و مضاف الیه

آشنا شدیم که بین آن‌ها از جهت معنی، پیوندی قوی وجود داشت به نام :

موصوف و صفت

در زبان عربی نیز اگر دو اسم به هم اضافه شوند، به اسم اول **مضاف** و به اسم دوم **مضاف الیه** گویند.

مانند : **کتابُ الطَّالِبِ** ، **یومُ الدِّینِ**

أَعْمَالُ الْمُؤْمِنِينَ - أَعْمَالُكُمْ - عَمَلٌ مَفِيدٌ
عَبْدٌ مُؤْمِنٌ - عَبْدُ اللَّهِ - عَبْدُكَ

در این ترکیب‌ها مضاف و مضاف الیه را از صفت و موصوف جدا کنید.

اگر ضمیری به اسم متصل شود آن ترکیب حتماً اضافی است.

اسم + ضمیر
مضاف مضاف الیه

بدانیم!

● حتماً با اسم آشنا هستید!

کدام مجموعه، نشان دهندهٔ علامت‌های خاص اسم است؟

مضاف واقع شدن
مؤنث شدن
تنوین

تنوین
مضاف شدن
«ال»

ال
تنوین
به صیغه جمع
در آمدن

پذیرفتن «ال» و تنوین و مضاف واقع شدن از علامت‌های اسم است و این علائم با هم جمع نمی‌شوند.

کتابُ الْمُعَلِّمِ
کتابُ الْمُعَلِّمِ
الکتابُ الْمُعَلِّمِ

- در این ترکیب‌ها مضاف را پیدا کنید.
- در کدام یک از ترکیب‌ها، مضاف به صورت صحیح به کار رفته است؟

به این ترکیب‌ها توجه کنید:

«مُعَلِّمُو» و «یَدَا» چه نوع کلمه‌ای هستند؟ مفرد یا مثنی یا جمع چه تغییری در این کلمات روی داده است؟

مُعَلِّمُو المَدْرَسَةِ، یَدَاكَ

فَلَا حُونَ القَرِيَةِ ← فَلَا حُو القَرِيَةِ

وَالِدَانِ كَ ← وَالِدَاكَ

مُعَلِّمِينَ المَدْرَسَةِ ← مُعَلِّمِي المَدْرَسَةِ

اگر جمع مذکر سالم و اسم مثنی مضاف واقع شوند حرف «ن» از آخر آن‌ها حذف می‌شود.

بدانیم!

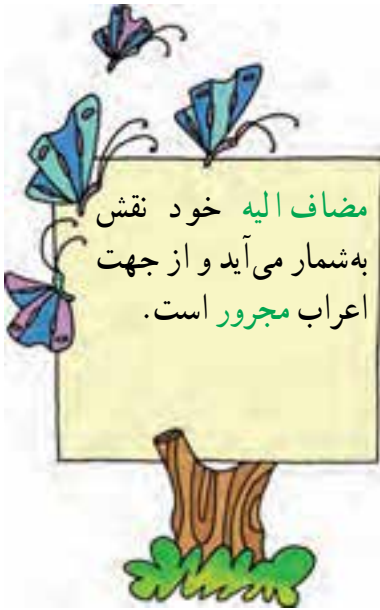
هو مُدِيرُ المَدْرَسَةِ.
رَأَيْتُ مُدِيرَ المَدْرَسَةِ.
سَلَّمْتُ عَلَى مُدِيرِ المَدْرَسَةِ.

به این عبارت‌ها
توجه کنید :

کدام کلمه مضاف الیه است؟
به اعراب مضاف الیه توجه کنید.
مضاف الیه چه اعرابی دارد؟

کدام کلمه مضاف است؟
به اعراب مضاف در سه عبارت
توجه کنید.
چه تغییری را مشاهده می‌کنید؟

بدانیم!

مضاف در جمله نقش می‌پذیرد
و اعراب آن متناسب با جمله
می‌تواند مرفوع، منصوب و
یا مجرور باشد.

دانستیم که :

۱- اسم می‌تواند صفت بگیرد. گل سرخ ← گل سرخ

۲- اسم می‌تواند مضاف الیه بگیرد. گل باغ ← گل باغ

اما آیا اسم می‌تواند هم صفت و هم مضاف الیه بگیرد؟ در این صورت حق تقدم با کدام یک است؟

مضاف الیه؟

یا

صفت؟

گل سرخ باغ ○ گل باغ سرخ ○
 گل + سرخ
 باغ

پاسخ مناسب کدام است؟

کتاب خوب ما ○ کتاب ما خوب ○
 کتاب + ما
 خوب

در زبان فارسی اگر اسمی بخواهد هم صفت و هم مضاف الیه بگیرد، ابتدا صفت می آید و سپس مضاف الیه.

بدانیم!

به ترجمه این عبارات توجه کنید.

در زبان عربی چگونه؟

العزیزُ	صديقُنَا	
صفت	مضاف الیه	اسم

دوست	عزیز	ما
اسم	صفت	مضاف الیه

در زبان عربی اسمی اگر بخواهد هم صفت و هم مضاف الیه بگیرد مضاف الیه مقدم می شود.

آیا در ترتیب کلمات تغییری روی داده است؟
 چه کلمه ای مقدم شده است؟
 صفت یا مضاف الیه؟

- عقیده اسلامی ما ○ عقیده ما اسلامی ○
 ○ در بزرگ مدرسه ○ در مدرسه بزرگ ○

عقیدتُنَا الإِسْلَامِيَّةُ
 بَابُ الْمَدْرَسَةِ الْكَبِيرِ

این عبارت را ترجمه کنید.

الشاعر الملتزم

كَانَ السَّيِّدُ الحِمَيْرِيُّ مِنَ الشُّعْرَاءِ المُلْتَزِمِينَ فِي القَرْنِ الثَّانِي لِلهِجْرَةِ وَ
كَانَ يُدَافِعُ عَنِ الحَقِّ وَ يُهَاجِمُ الظَّالِمِينَ وَ لذلِكَ أَصْبَحَ مَبْعُوضاً عِنْدَ الأُمُويِّينَ،
لأنَّهُمْ كَانُوا يَزْرَعُونَ بُدُورَ الحِقْدِ وَ العَدَاوَةِ لِآلِ عَلِيٍّ (ع) فِي قُلُوبِ النَّاسِ وَ كَانَ
السَّيِّدُ الحِمَيْرِيُّ يُحِبُّ خُطَّةَ الأُمُويِّينَ وَ يَنْصُرُ آلَ البَيْتِ (ع) وَ يُبَيِّنُ فِضَائِلَهُمْ
لِلنَّاسِ بِشِجَاعَةٍ، وَ كَانَ يَقُولُ: «لَمْ أَتْرُكْ فَضِيلَةَ لِعَلِيٍّ وَ آلِهِ إِلَّا نَظَّمْتُ حَوْلَهَا
شِعْراً».

وَ نَحْنُ نَعْلَمُ أَنَّ مَدْحَ آلِ البَيْتِ (ع) فِي عَصْرِ الأُمُويِّينَ مَا كَانَ أَمْراً بَسِيطاً بَلْ
كَانَ فِي أَكْثَرِ الأَحْيَانِ يُسَبِّبُ قَتْلَ قَائِلِهِ أَوْ تَشْرِيدَهُ وَ حِرْمَانَهُ مِنْ حَقُوقِهِ.
ذاتَ يَوْمٍ جَاءَ أَحَدُ أَصْحَابِ الإِمَامِ الصَّادِقِ (ع) إِلَيْهِ وَ بَدَأَ بِالسَّعَايَةِ وَ قَالَ
لِلإِمَامِ (ع): إِنَّ السَّيِّدَ يَرْتَكِبُ بَعْضَ الذُّنُوبِ فَلِمَاذَا تُدَافِعُ عَنْهُ؟!
الإِمَامُ (ع) لَمْ يَقْبَلْ أَنْ يَطْرُدَ السَّيِّدَ الحِمَيْرِيَّ بِسَبَبِ ذَنْبٍ مِنَ الذُّنُوبِ مَعَ
عِلْمِهِ أَنَّ أَعْمَالَ السَّيِّدِ الحَسَنَةَ أضعَافُهُ. فَأَجابَهُ قَائِلاً: «إِنْ زَلَّتْ عَنْهُ قَدَمٌ فَقَدْ
تَبَتَّتْ لَهُ أُخْرَى».

جمال العلم و الأدب

لَيْسَ الجَمالُ بِأَثوابٍ تُرَيِّنُنَا
لَيْسَ اليَتِيمُ الَّذِي قَدَمَتِ وَالدُّهُ
إِنَّ الجَمالَ جَمالُ العِلْمِ وَ الأَدبِ
بَلِ اليَتِيمُ يَتِيمُ العِلْمِ وَ الأَدبِ

وقيل :

رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا لَنَا عِلْمٌ وَ لِلْجُهَّالِ مَالٌ
فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَإِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

وقيل :

الْعِلْمُ فِي الصَّدْرِ مِثْلُ الشَّمْسِ فِي الْفَلَكَ وَالْعَقْلُ لِلْمَرْءِ مِثْلُ التَّاجِ لِلْمَلِكِ
أَشَدُّ بِدَيْكَ بِحَبْلِ الْعِلْمِ مُعْتَصِمًا فَالْعِلْمُ لِلْمَرْءِ مِثْلُ الْمَاءِ لِلسَّمَكِ

أجب عن الأسئلة التالية :

١- في أيِّ قرنٍ كانَ السَّيِّدُ الحِمَيْرِيُّ يَعِيشُ؟

٢- لِمَن كانَ الحِمَيْرِيُّ مُحِبًّا؟

٣- هَلْ قَبِلَ الإمامُ (ع) أَنْ يَطْرُدَ السَّيِّدَ الحِمَيْرِيَّ مِنْ أَجْلِ ذَنْبٍ إِرْتَكَبَهُ؟

التمرين الأول

أعرب الكلمات التي أُشير إليها بخطٍ :

١- الحسنُ و الحسينُ (ع) سيِّداً شَبابِ أَهْلِ الجَنَّةِ.

٢- تَزَكُّ الذَّنْبِ أَهْوَى مِنْ طَلَبِ التَّوْبَةِ.

٣- أَشَجَّعَ النَّاسِ مَنْ غَلَبَ هَوَاهُ.

٤- الجَهْلُ بِالْفَضَائِلِ مِنْ أَقْبَحِ الرِّذَائِلِ.

التمرين الثاني

إِتَّخِبِ الجوابِ الصَّحِيحَ واذْكُرْ إعرابه :

١- ﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ... ﴾ (أَخَوَاكُمْ، أَخَوَيْكُمْ)

٢- تَعَلَّمْ حُسْنَ (الاستماع، الاستماع) كما تَتَعَلَّمُ (حُسْنًا، حُسناً) الحديثِ.

٣- لا تَفْعَلُوا (أعمالًا، أعمالاً) الخَيْرِ رِثَاءً.

٤- مِنَ الضَّلَالِ (الكبير، الكبير) ضَيَاعُ العُمْرِ فِي اللُّهُوِ.

التمرين الثالث

أَكْمِلِ العبارةَ حَسَبَ الطَّلَبِ :

حَاسِبْ نَفْسَكَ قَبْلَ أَنْ تُحَاسَبَ.

..... نَفْسِكَ

..... أَنْفُسَ ... تُحَاسَبَا.

..... حَاسِبُوا أَنْفُسَ

..... أَنْفُسَ تُحَاسَبْنَ.

للتعريب

- در تابستان چه می‌کنی؟
- برای تابستان کارهای زیادی دارم: سفر، ورزش و مطالعه.
- آیا در تابستان کار هم می‌کنی؟
- بله، در کارگاه پدرم کار می‌کنم.
- بسیار خوب، پیامبر و ائمه اهل دانش و کار بودند.
- بله، آنان سرمشق ما هستند.^۱

۱- کارگاه: مَعْمَل، سرمشق: قُدْوَة

در هنگام ترجمه سعی کنیم تا آن جا که ممکن است از عبارات های زبان «مبدأ» کلمه ای کم و یا زیاد نشود.

– ساختار جملات زبان «مقصد» را در هنگام ترجمه عبارت ها رعایت کنیم.

اقرأ العبارات التالية ثم عَيِّنْ ترجمتها الصَّحِيحَةَ :

۱- قائدُ الثَّوْرَةِ العَظِيمِ الإِمَامُ الخَمِينِيُّ (ره) أَيْقَظُ المُسْلِمِينَ مِنْ نَوْمِ العَفْلَةِ.
الف) رهبر کبیر انقلاب امام خمینی (ره)، مسلمانان را از خواب غفلت بیدار نمود.

○

ب) رهبر انقلاب کبیر امام خمینی (ره)، مسلمانان را از خواب غفلت باز داشت.

○

۲- غابَاتُ مازَندرانَ الخَضرَاءُ مِنْ أَجْمَلِ المَنَاطِقِ فِي إِيْرانَ.

الف) جنگل های مازندران سبز و خرم است و از زیباترین مناطق ایران به شمار می رود.

○

ب) جنگل های سبز مازندران از زیباترین مناطق ایران است.

○

۳- ما زالت الأَحاسيسُ الثَّوْرَوِيَّةُ تَمُوجُ فِي قلوبِ جَماهيرِنا المُسْلِمةِ.

الف) عواطف انقلابی همواره در دل های ملت مسلمان ما موج می زند.

○

ب) عواطف انقلابی همواره در دل ما ملت مسلمان ما موج می زند.

○

اِقْرَأِ الْعِبَارَاتِ ثُمَّ تَرَجِمْنَاهَا إِلَى الْفَارْسِيَّةِ بِعِبَارَاتٍ مَأْلُوفَةٍ :

* إِنَّ اللَّهَ فَرَضَ عَلَى أُمَّةِ الْعَدْلِ أَنْ يُقَدِّرُوا أَنْفُسَهُمْ بِضَعْفَةِ النَّاسِ .

* سَلْ تَفْقَهًا وَلَا تَسْأَلْ تَعْتَنَّا فَإِنَّ الْجَاهِلَ الْمُتَعَلِّمَ شَبِيهُهُ بِالْعَالِمِ وَإِنَّ الْعَالِمَ الْمُتَعَسِّفَ شَبِيهُهُ بِالْجَاهِلِ الْمُتَعَتِّتِ .

يُقَدِّرُوا : مقایسه کنند
ضَعْفَةٌ : ضعیفان
سَلْ تَفْقَهًا : برای فهمیدن سؤال کن .
لا تَسْأَلْ تَعْتَنَّا : برای ایراد گرفتن (مچ گیری) سؤال مکن .
الْمُتَعَسِّفُ : گمراه
الْمُتَعَتِّتُ : ایرادگیر

کلمه مناسب را برای پر کردن جای خالی آیات زیر انتخاب کنید .

(التوبة / ۲)

۱- ﴿وَأَعْلَمُوا أَنْكُمْ غَيْرُ... اللَّهِ﴾

و بدانید که شما بر قدرت خدا غالب نخواهید شد .

مُعْجِرُونَ مَعْجِرِينَ مَعْجِزِي

(الإسراء / ۵۸)

۲- ﴿وَإِنْ مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا نَحْنُ... قَبْلَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ﴾

و هیچ شهر و دیاری در روی زمین نیست جز آنکه پیش از ظهور قیامت، اهل آن شهر را هلاک می کنیم .

مُهْلِكُهَا مَهْلِكُونَهَا مَهْلِكُونَهُ

(الأحزاب / ۴۰)

۳- ﴿مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا... مِنْ رَجَالِكُمْ﴾

محمد صلی الله علیه و آله و سلم پدر هیچ یک از مردان شما نیست .

أَحَدٌ أَحَدًا أَحَدٍ